

ההסכם המסתמן עם איראן – קרש הצלה למשטר האכזרי

written by מאיר בן שבת | 24.05.2026

"איראן מעולם לא ניצחה במלחמה, אך אף פעם לא הפסידה במשא ומתן" – כך צייץ דונלד טראמפ בינואר 2020, ימים ספורים לאחר חיסולו של קאסם סולימאני. לא הייתה זו הפעם היחידה שבה התבטא כך לאורך פרקי העימות עם הרפובליקה האסלאמית. אם הפרסומים בתקשורת משקפים נאמנה את פרטי ההסכם המתגבש עמה כעת, נראה כי ההיסטוריה שוב חוזרת על עצמה, והאיראנים – גם לאחר המכה הקשה שחטפו – מצליחים לתמרן את וושינגטון למתווה שיציל את המשטר.

היכן הבעיות ?

עוד לפני שנצלול לפרטים, חשוב להביט בתמונה הרחבה: ההסכם יעניק לגיטימציה למשטר הקיצוני בטהרן, ויוכיח כי "משמרות המהפכה" מסוגלים לשרוד גם את הלחצים הכבירים שהופעלו על ידי המעצמה העולמית. בעקבותיו, יוסיף המשטר להטיל את צלו המאיים על המזרח התיכון, תוך שהוא מקבל משנה תוקף לאחיזתו במצר הורמוז כמנוף לחץ אפקטיבי. המשאבים שיזרמו למשטר יאפשרו לו לשקם את יכולותיו, ולא פחות חשוב מכך – למכור לאזרחיו את מה שהוציא אותם לרחובות: תקווה לשיפור כלכלי. ההסכם יעניק למשטר תעודת ביטוח מפני תקיפה צבאית מערבית או ישראלית, אך גם בלי זאת, מרגע שייחתם, המשטר כבר לא יחשוש מוושינגטון. שהרי איזה נשיא אמריקני ירצה להסתבך בעימות עם איראן, כשכך נראה אקורד הסיום במערכה שניהל הנשיא הלעומתי ביותר שידעה טהרן מעודה?

ועכשיו לפרטים:

גרעין: נציגיו של טראמפ חתרו להישג מהיר בדמות פתיחת מצר הורמוז והרגעת שוק האנרגיה. המחיר שהאיראנים דרשו על כך הוא דחיית סוגיות הגרעין לשלב מאוחר יותר, כשמנופי הלחץ עליהם כבר פחות מאיימים וכשיוקרתו של הנשיא האמריקני מוחזקת כבת-ערוכה בידיהם. במצב כזה גישתם בדיונים על הגרעין תהיה – מינימום ויתורים במקסימום תמורות. כפי שנהגו עד כה הם ימשכו את הסכמתם למועד המאוחר ביותר האפשרי וגם אותה יתנו רק לאחר שיסחטו ויתורים נוספים.

יש להניח כי בזמן שנותר לטראמפ עד סיום כהונתו, איראן לא תתגרה בו ולא תתן לו עילה לתקוף אותה. היא תנצל זאת להתארגנות מחודשת בלי לחרוג ממסגרת ההבנות, אבל באופן שיאפשר לה לחדש את מאמציה בתחום הגרעין, מיד כשכהונתו תסתיים. היידע ויכולות הייצור שישארו ברשותה במסגרת ההסכם, ישמשו אותה בכך. יש להניח שהמערכה הנוכחית חיזקה בטהראן את הדחף להשיג נשק גרעיני, לאחר שראתה כי אין משהו אחר שיוכל למנוע מיריביה

לשוב ולהכותה.

תוכנית הטילים: אם לשפוט לפי הפרסומים בתקשורת, הרי שההסכם המתגבש מתעלם לחלוטין מאיום זה. הוא אינו מטיל הגבלות אפקטיביות, בנוגע לטווחים ולכמויות, על יצור טילים בליסטיים ארוכי טווח ומערכות כטב"מים, המאיימים ישירות על המזרח התיכון ואירופה.

נכון אמנם שהמערכה הנוכחית קיזזה מהמלאים שבידי איראן וגם פגעה ביכולות היצור שלה ואולם בעידן הטכנולוגי הנוכחי ובמיוחד על רקע היחסים בין איראן לסין, קצב השיקום מהיר מבעבר. ישראל ושכנותיה וגם אירופה יוכלו למצוא את עצמן תוך זמן לא רב מאוימות ע"י מערך ומשוכלל של טילים בליסטיים.

ההשלכות על הזירה הלבנונית: אם נכונים הפרסומים על כך שההסכם על הפסקת המלחמה אמור לכלול גם את זירת לבנון, כי אז הוא צפוי לחזק את השפעתה של איראן בזירה זו. אם נוסיף לכך את הכספים שאיראן תוכל להפנות לחיזבאללה יש בכך רוח גבית משמעותית לאירגון השיעי הלבנוני ושידרוג במעמדו האזורי, לאחר תקופה לא קלה שעברה עליו מאז נובמבר 2024.

השפעה על חמאס, חות'ים, אירגוני הטרור האסלאמי:

סיום המלחמה בסכם כזה, יספק רוח והשראה לכל גורמי האסלאם הקיצוני. הפירוש שינתן על ידם לסיטואציה הזו יהיה אחד: המעצמה העולמית שמובילה את המלחמה באסלאם הראדיקלי, לא מצליחה לכפות עליו את רצונותיה.

ועוד לא דיברנו על המסקנות שיסיקו מדינות האזור בנוגע ליחסיהם עם המשטר האיראני ועל השפעות תחושת הנבגדות של האזרחים האיראניים שעדיין ממתינים לאור הירוק לצאת ולהפגין נגד המשטר.

ההסכם המתגבש לא מבטל את ההישגים הכבירים שהושגו במלחמה עם איראן. בוודאי לא את אלה של ישראל. תחושת ההחמצה מתחזקת דווקא לנוכח זאת, לאור ההערכה שמאזן הכוחות מאפשר לסיים את המערכה בתוצאות טובות יותר מאלה שמשתקפות בהסכם.

לאן ממשיכים מכאן ?

ראשית, תמונת המגעים עדיין לא התבהרה. גם אם היא קרובה לזו שעולה מדיווחי התקשורת, זה עדיין לא סוף פסוק. הנושאים הרבים שנותרו פתוחים מספקים לטראמפ אין ספור זיזים להיאחז בהם כדי לשנות את התמונה, אם רק יחפוץ בכך.

כך או אחרת, ישראל חייבת להציג את דאגותיה, בגישה עניינית ולא מתריסה, אך תוך הבהרה כי היא שומרת לעצמה את הזכות להגן על ביטחונה מפני איומים מתהווים בכל הזירות. חופש הפעולה של ישראל צריך להישאר מחוץ לתחום בכל הסכם.

פורסם בישראל היום, בתאריך 24 במאי 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.